

Dönem : 2

Toplantı : 4

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 627 ye|nci ek

Kocaeli Milletvekili İsmail Arar'ın, Yasama Meclisleri dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkındaki 16 Ocak 1964 tarih ve 378 sayılı Kanunun 1 nci ve 5 nci maddelerine birer fıkra ilâvesi hakkında kanun teklifine dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi, Anayasa Komisyonu raporu (Millet Meclisi 2/565, Cumhuriyet Senatosu 2/243)

*Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı: 9053 - 2/243*

16 . 11 . 1968

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 28 . 3 . 1968 gün ve 4903 sayılı yazınız :

Yasama Meclislerinin dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkındaki 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun değiştirilmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun 14 . 11 . 1968 tarihli 5 nci Birleşiminde değiştirilerek ve işari oyla kabul edilmiş, dosya ilişkide gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Saygılarımla.

*İbrahim Şevki Atasağın
Cumhuriyet Senatosu Başkanı*

Not: Değiştirilerek açık oya arz edilen kanun başlığı ve maddeler:

Kanun başlığı, Madde 1, 4, 5, 6, 8 (yeni madde), geçici madde ve değişen madde noları: (8 nci madde 9, 9 ncu madde 10 ncu madde olmuştur.)

Genel Kurulun 12 ve 14 . 11 . 1968 tarihli 4 ve 5 nci birleşimlerinde görüşülmüştür.

Anayasa Komisyonu Raporu

*Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu
Esas No. 2/565, 2/619
Karar No. 3*

22 . 11 . 1968

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Yasama meclislerinin dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkındaki 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun değiştirilmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul edilmiş bulunan metni üzerinde Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunca 14 Kasım 1968 günkü Birleşiminde yapılan değişiklikler Komisyonumuzca müzakere olunarak aşağıdaki hususlar kararlaştırılmıştır:

1. Komisyonumuz, metne 8 nci madde olarak ilâve edilen hükmün benimsenmemesine karar

verdiği cihetle, Cumhuriyet Senatosunca kanun başlığında yapılan değişikliğin de benimsenmesi gerektiğini karara bağlamıştır.

2. Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunca 1 nei madde metninde yapılan değişikliklerin de benimsenmemesi gerektiği düşüncesindedir.

Gerçekten, Cumhuriyet Senatosu değiştirisinde, mezkûr 378 sayılı Kanunun 1 nei maddesinin değiştirilmesinden bahsedilmekte olup, bu madde Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş bulunduğu cihetle değiştirilmesi söz konusu olamaz.

Diğer taraftan, aynı değiştiri ile, bu maddede (ve 2 nei maddede) söz konusu milletlerarası toplantılarda temsil edilmek açısından Cumhuriyet Senatosu üyeleri ile milletvekilleri arasında mevcudolması gereken ve 1961 yılından beri devamlı tatbikatla yerleşmiş bulunan şans eşitliği ihlâl edilmektedir. Bu husus da, kabul edilemez.

3. Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunun 4 neü maddeye eklediği son fıkrada söz konusu, «Müşterek Başkanlık Divanı»nın hukukun ve resmen Anayasada yer bulmayan bir kurul olarak bir kanun metninde zikredilişini uygun görmemiş ve bu, «Müşterek Divan» a «yönetmelik» yapma yetkisinin verilmesini de, Anayasanın 113 neü maddesi sarahatine aykırı görmüştür.

Komisyonumuz, bu gerekçeyle, bu madde hakkındaki Cumhuriyet Senatosu değiştirisinin de benimsenmemesini kararlaştırmıştır.

4. Komisyonumuz, 5 nei maddedeki bir ifade hatasının düzeltilmesine dair Cumhuriyet Senatosu değiştirisinin benimsenmesini karara bağlamıştır.

5. Cumhuriyet Senatosu, 6 nei madde gereğince adayların dil bilgisi hakkında yapmaları gereken bildiriye Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı Başkanlığı yerine, ayrı ayrı, mensub oldukları Yasama Meclisinin Başkanlığına yapmalarına dair mezkûr maddede bir değişiklik yapmış olup, Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosu değiştirisinin benimsenmesine karar vermiştir.

6. Komisyonumuz, metne Cumhuriyet Senatosunca eklenen 8 nei maddeyi lüzumsuz sayarak benimsememiştir.

7. Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunca geçici maddede yapılmış olan değişikliği, kanun teklifinin amacına daha uygun sayarak benimsemiş bulunmaktadır.

9. Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunca metne 8 nei madde olarak eklenen maddeyi benimsemediği cihetle, Millet Meclisi metninin 8 nei maddesinin 9 neu ve aynı metnin 9 neu maddesinin de 10 neu madde olması yolunda Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikleri de benimsemediği.

10. Öncelikle görüşülmesi ricasiyle Genel Kurula sevki zımında arz olunur.

Anayasa Komisyonu

Başkanı	Bu Rapor Sözcüsü	Kâtip	
Erzurum	İstanbul	Çorum	Amasya
<i>İ. Hakkı Yıldırım</i>	<i>Coşkun Kırcı</i>	<i>İhsan Tombuş</i>	<i>Nezhat Şener</i>
Ankara	Edirne	Erzurum	Giresun
Emin Paksüt	<i>Ahmet Bilgin</i>	<i>Ahmet Mustafaoğlu</i>	<i>Ali Cüceoğlu</i>
İmzada bulunamadı			
	İzmir	Uşak	
	<i>Şükrü Akkan</i>	<i>Ali Rıza Akbıykoğlu</i>	

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ
METİN

Yasama Meclislerinin dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkındaki 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanuna 1 nci madde olarak aşağıdaki madde eklenmiştir :

Avrupa Konseyi Danışma Meclisi ve benzeri kurullar üyelikleri

MADDE 1. — 21 Ocak 1953 tarihli ve 6022 sayılı Kanunla onaylanan 22 Mayıs 1951 tarihli Anlaşma ile değiştirilmiş 12 Aralık 1949 tarihli ve 5456 sayılı Kanunla onaylanan 5 Mayıs 1949 tarihli Avrupa Konseyi Statüsünün 25 nci ve 26 ncı maddeleri gereğince, Avrupa Konseyi Danışma Meclisine ve diğer milletlerarası anlaşmalar uyarınca kurulup bir milletlerarası hukukun tüzel kişisinin organı niteliğini taşıyan veya taşımayan ve yasama organları üyelerinden kurulan milletlerarası kurullara katılacak Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, mensuboldukları siyasi partinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu tarafından aday gösterilirler. Bu adaylar, Cumhuriyet Senatosu üyesi iseler Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun; milletvekili iseler Millet Meclisi Genel Kurulunun bilgisine ilgili Meclisin Başkanlığınca sunulmakla seçilmiş sayılırlar.

Her bir siyasi parti grupuna ve siyasi parti grubu mensubu olmyanlara düşen sayı, bunların - boş üyelikler hariç - Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı üye tamsayısı içindeki yüzde oranlarına göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı Başkanlık Divanınca tesbit edilir; siyasi parti gruplarının öncelik hakları her halde saklıdır. Bu sayı ve oranlara, siyasi parti grupları ve siyasi parti grubu mensubu olmyanlar, ilânından itibaren üç gün içinde itiraz edebilirler. Bu itirazlar, aynı Divan tarafından kesin olarak karara bağlanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısında siyasi parti grubu mensubu olmyan Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine ayrılmış olan sayının Cumhuriyet Senatosu üyele-

CUMHURİYET SENATOSUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN

Yasama Meclislerinin dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkındaki 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bir madde eklenmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Avrupa Konseyi Danışma Meclisi ve benzeri kurullar üyelikleri

Madde 1. — 21 Ocak 1953 tarihli ve 6022 sayılı Kanunla onaylanan 22 Mayıs 1951 tarihli Anlaşma ile değiştirilmiş 12 Aralık 1949 tarihli ve 5456 sayılı Kanunla onaylanan 5 Mayıs 1949 tarihli Avrupa Konseyi Statüsünün 25 nci ve 26 ncı maddeleri gereğince, Avrupa Konseyi Danışma Meclisine ve diğer milletlerarası anlaşmalar uyarınca kurulup bir milletlerarası hukuk tüzel kişisinin organı niteliğini taşıyan veya taşımayan ve yasama organları üyelerinden kurulan milletlerarası kurullara katılacak Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Meclislerdeki mensuboldukları siyasi grupları tarafından aday gösterilirler. Bu adaylar, Cumhuriyet Senatosu üyesi iseler Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun milletvekili iseler Millet Meclisi Genel Kurulunun bilgisine ilgili Meclisin Başkanlığınca sunulmakla seçilmiş sayılırlar.

Herbir siyasi parti grupuna ve siyasi parti grubu mensubu olmyanlara düşen sayı, bunların - boş üyelikler hariç - Meclisler üye tamsayısı içindeki yüzde oranlarına göre, Meclisler Başkanlık Divanlarınca tesbit edilir; siyasi parti gruplarının öncelik hakları her halde saklıdır. Bu sayı ve oranlara, siyasi parti grupları ve siyasi parti grubu mensubu olmyanlar, ilânından itibaren üç gün içinde Genel Kurullarda itiraz edebilirler. Bu itirazlar Genel Kurul tarafından kesin olarak karara bağlanır.

Siyasi grup mensubu olmyanların seçimi, mensubu oldukları Yasama Meclisinde, o Meclisin içtüzüğüne uygun olarak yapılır.

Aynı siyasi parti grupuna mensup bir asıl üyenin yerini ancak aynı gruba mensubu bir yedek üye ve siyasi parti grubu mensubu olma-

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

riyle milletvekilleri arasında bölüşülmesi, Birleşik Toplantıda mevcut siyasi parti grubu mensubu olmıyanlardan Cumhuriyet Senatosu üyesi olanların ve milletvekili olanların sayılarının ayrı ayrı Birleşik Toplantıdaki siyasi parti grubu mensubu olmıyanların toplamına nisbet edilmesiyle bulunacak yüzde oranlarının, bunlar için ayrılmış sayıya uygulanması suretiyle olur.

Siyasi parti grubu mensubu olmıyanların seçimi, mensubu oldukları Yasama Meclisinde, o Meclisin içtüzüğüne uygun olarak yapılır.

1 nci fıkrada söz konusu Avrupa Konseyi Danışma Meclisi ve diğer kurulların yedek üyelikleri için de, yukarıdaki fıkralar uyarınca seçim yapılır. Aynı siyasi parti grupuna mensup bir asıl üyenin yerini ancak aynı gruba mensup bir yedek üye ve siyasi parti grubu mensubu olmıyan bir asıl üyenin yerini de ancak aynı vasıftaki bir yedek üye alabilir; 6 ncı fıkra uyarınca yapılmış olan feragatler saklıdır.

Bir siyasi parti grubunun veya siyasi parti grubu mensubu olmıyanların kendilerine düşen asıl veya yedek üyeliklerden bir diğer siyasi parti grubu veya siyasi parti grubu mensubu olmıyan belli bir Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi lehine, seçim sonuçları kesinleşmeden önce feragat etmesi mümkündür.

Yukarıdaki fıkralar hükümlerine göre bir milletlerarası kurula seçilecek Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin yüzde otuzu Cumhuriyet Senatosu üyesi yüzde yetmiş de milletvekili olur. Bu fıkra hükmü, asıl ve yedek üyelikler için ayrı ayrı uygulanır.

Hangi siyasi partinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubunun ne kadar Cumhuriyet Senatosu üyesi ve ne kadar Milletvekili aday göstereceği, aday gösterme hakkına sahip siyasi parti gruplarının görüşü alındıktan sonra, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı Başkanlık Divanınca tesbit edilir. Bu fıkranın uygulanmasında, belli bir asıl üyelik için yedek üyenin de asıl üyeye aynı Yasama Meclisine mensubolması şart değildir; ancak, yukarıdaki fıkranın son cümlesi hükmü saklıdır.

(Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin)

yan bir asıl üyenin yerini de ancak aynı vasıftaki bir yedek üye alabilir.

Yukarıdaki fıkralar hükümlerine göre bir milletlerarası kurula katılacak Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Meclislerden eşit sayıda seçilir. Dağıtımda tama bölünmenin mümkün olmadığı hallerde, artan üyelik Millet Meclisine bırakılır.

Aksine hüküm yoksa, bu madde gereğince yapılan seçimler her yıl yenilenir; boşalan yerler derhal doldurulur.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Aksine hüküm yoksa, bu madde gereğince yapılan seçimler her yıl yenilenir; boşalan yerler derhal doldurulur.

MADDE 4. — 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Bir Parlâmentolararası birlik için grup tüzüğü yapılması gerekiyorsa, bu tüzük, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Başkanlık Divanlarınca, Hükümetin görüşü alındıktan sonra, aralarında anlaşarak ve - varsa - o Parlâmentolararası birliğin anatüzüğüne uygun olarak yapılır.

Dostluk gruplarının tüzükleri kendileri tarafından yapılır. Dostluk gruplarının yönetim kurullarında ve dış ülkelere gidecek temsilci heyetlerinde, değişik siyasi eğilim sahibi üyelerin adaletli bir şekilde yer almasını sağlayacak hükümler, tüzüklerine konulur.

Parlâmentolararası birlik gruplarının ve dostluk gruplarının tüzüklerinde ve faaliyetlerinde uymaları gereken esaslar, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Başkanlık Divanlarınca, Hükümetin görüşünü aldıktan sonra, aralarında anlaşmak suretiyle tesbit edilir.»

MADDE 5. — 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun 5 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

Heyet başkanlığı şahsan davet edilmiş olan Cumhuriyet Senatosu Başkanı veya Millet Meclisi Başkanı tarafından deruhde edilmişse, onun mensubolduğu siyasi parti grubu, kendisine düşen sayıdan bir eksik sayıda aday gösterir; eğer heyet başkanlığını deruhde eden yasama meclisinin başkanı hiçbir siyasi parti grubuna mensup değilse, siyasi parti grubu mensubu olmayanlara düşen sayı, heyet başkanının mensubolduğu yasama meclisi bakımından bir aded azaltılır.

(Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin)

MADDE 4. — 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Bir Parlâmentolararası birlik için grup tüzüğü yapılması gerekiyorsa, bu tüzük, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Başkanlık Divanlarınca, Hükümetin görüşü alındıktan sonra, aralarında anlaşarak ve - varsa - o Parlâmentolararası birliğin anatüzüğüne uygun olarak yapılır.

Dostluk gruplarının tüzükleri kendileri tarafından yapılır. Dostluk gruplarının yönetim kurullarında ve dış ülkelere gidecek temsilci heyetlerinde değişik siyasi eğilim sahibi üyelerin adaletli şekilde yer almasını sağlayacak hükümlerle, T. B. M. M. üyelerinin birden fazla dostluk grubu yönetim kurulunda görev almayacağı ve dış ülkelere gidecek temsilci heyetlerin dostluk grupları yönetim kuruluna hasredilemeyeceği hükümleri tüzüklerde yer alır.

Parlâmentolararası birlik gruplarının ve dostluk gruplarının tüzüklerinde ve faaliyetlerinde uymaları gereken esaslar, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Müsterek Başkanlık Divanınınca Dışişleri Bakanlığının görüşü alındıktan sonra çıkarılacak yönetmelikle tesbit edilir.

MADDE 5. — 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun 5 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir :

Heyet başkanlığı şahsan davet edilmiş olan Cumhuriyet Senatosu Başkanı veya Millet Meclisi Başkanı tarafından deruhde edilmişse, onun mensubolduğu siyasi parti grubu, kendisine düşen sayıdan bir eksik sayıda aday gösterir; eğer heyet başkanlığını deruhde eden yasama meclisinin başkanı hiçbir siyasi parti grubuna mensup değilse, siyasi parti grubu mensubu olmayanlara düşen sayı, heyet başkanının mensubolduğu yasama meclisi bakımından, bir aded azaltılır.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

MADDE 6. — 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :-

Dil bilgisi

Madde 6. — 1 nci ve 2 nci maddeler gereğince yasama meclislerinden milletlerarası toplantılara katılacak olan Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin Fransızca veya İngilizceyi veyahut gitmeleri bahis konusu olan toplantıda kullanılacak dillerden birini iyi bilmeleri gereklidir. Bu Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin 1 nci veya 2 nci madde gereğince isimlerinin ilgili yasama meclisine duyurulmasıyla seçimlerinin tamamlanabilmesi için, bu fıkra yazılı dillerden birini iyi bildiklerini, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı Başkanlığına yazı ile bildirmeleri gereklidir. Bu yazılı bildirinin, iyi lisan bilgisine dair karineleri göstermesi lüzumludur.

3 ncü ve 5 nci maddelere göre yapılacak seçimler için, yukardaki fıkra yazılı şart aranmaz.

1 nci ve 2 nci maddeler gereğince yapılacak seçimlerde siyasi parti gruplarına ayrılan yerler her halde saklıdır.

GEÇİCİ MADDE. — 2 nci maddede söz konusu Parlâmentolararası birliklerle ilgili olarak bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce yapılmış seçimler yenilenmez.

MADDE 8. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9. — Bu kanunu yasama meclisleri yürütür.

(Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin)

MADDE 6. — 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Dil bilgisi

MADDE 6. — 1 nci ve 2 nci maddeler gereğince yasama meclislerinden milletlerarası toplantılara katılacak olan Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin Fransızca veya İngilizceyi veyahut gitmeleri bahis konusu olan toplantıda kullanılacak dillerden birini iyi bilmeleri gereklidir. Bu Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin 1 nci veya 2 nci madde gereğince isimlerinin ilgili yasama meclisine duyurulmasıyla seçimlerinin tamamlanabilmesi için, bu fıkra yazılı dillerden birini iyi bildiklerini mensubu oldukları Meclisin Başkanlığına yazı ile bildirmeleri gereklidir. Bu yazılı bildirinin, iyi lisan bilgisine dair karineleri göstermesi lüzumludur.

3 ncü ve 5 nci maddelere göre yapılacak seçimler için, yukardaki fıkra yazılı şart aranmaz.

1 nci ve 2 nci maddeler gereğince yapılacak seçimlerde siyasi parti gruplarına ayrılan yerler her halde saklıdır.

MADDE 8. — Dış ülkelerin yasama faaliyetleri gelişmelerini izlemek, kanunların yapılmış tekniklerini incelemek, yasama organları üyelerinin devamı ve çalışmaları hakkında bilgi edinmek üzere Meclisler Başkanlık Divanları, üyelerden bir veya bir kaçını dış ülkelere gönderebilirler.

Bu amaçla gönderilen üyelerin, izlem, inceleme ve bilgilerini rapor halinde mensub oldukları Meclislere sunması gereklidir.

Bu görevlendirilmede 4 ncü maddenin 2 nci fıkrası gözetilir.

GEÇİCİ MADDE — 2 nci maddede söz konusu Parlâmentolararası birliklerle ilgili olarak bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce yapılmış seçimler bu kanuna göre yenilenir.

MADDE 9. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 10. — Bu kanunu yasama meclisleri yürütür.

Komisyonun Genel Kurula tavsiyeleri

Kanun Başlığı — Cumhuriyet Senatosu değiştirisinin benimsenmemesi tavsiye olunur.

Madde 1. — Cumhuriyet Senatosu deęiřtirisinin benimsenmemesi tavsiye olunur.

Madde 2. — Kesinleřmiřtir.

Madde 3. — Kesinleřmiřtir.

Madde 4. — Cumhuriyet Senatosu deęiřtirisinin benimsenmemesi tavsiye olunur.

Madde 5. — Cumhuriyet Senatosu deęiřtirisinin benimsenmesi tavsiye olunur.

Madde 6. — Cumhuriyet Senatosu deęiřtirisinin benimsenmesi tavsiye olunur.

Madde 7. — Kesinleřmiřtir.

Madde 8. — Cumhuriyet Senatosunca metne eklenen 8 nci maddenin benimsenmemesi tavsiye olunur.

Geçici Madde — Cumhuriyet Senatosu deęiřtirisinin benimsenmesi tavsiye olunur.

Madde 9. — Cumhuriyet Senatosu deęiřtirisinin benimsenmemesi tavsiye olunur.

Madde 10. — Cumhuriyet Senatosu deęiřtirisinin benimsenmemesi tavsiye olunur.

